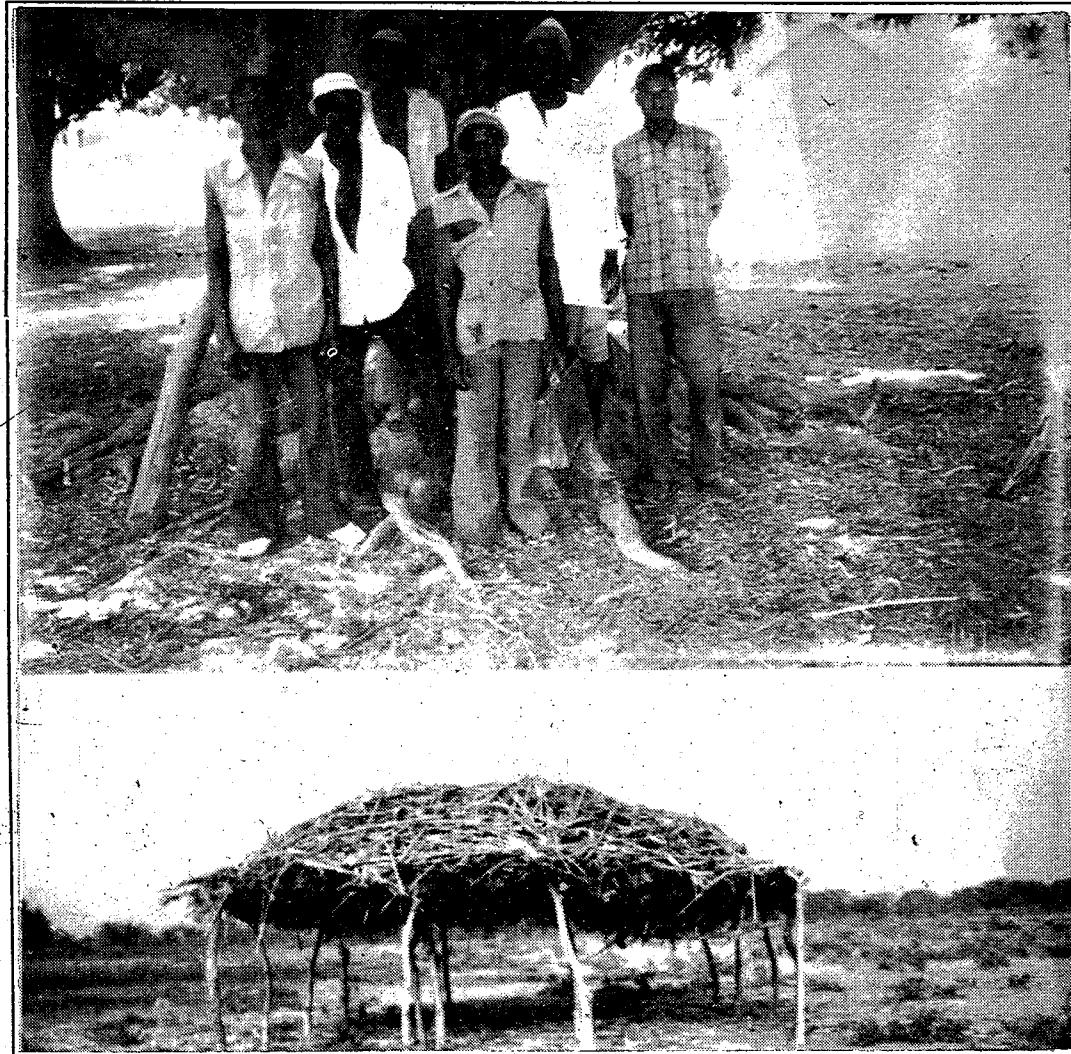

Jekabaara

Jamana Cikcia ceman na musoman kunnatonisoden

Faamuya Yirwach

MOGO KO-DON BE, I KO-BEE-DON TE

Dakunw

ne 2

An ka fuguri bo bin kan

ne 3

Mogo ko-don be i ko bee don te

ne 4

Bla cikckafo koladonni

ne 6

Cikclaw ka ko be cogodi
Benen jamana kono ?

ne 7

OHV numuw ka ben-ka-se ton
(Tige laban)

ne 9

An k'an sebe don an bara-
kanw ma

ne 11

Du ni dudenw

ne 12

Manden buruju
(Tige laban)

Nebila

An ka fuguri bo bin kan

1993 san kalo 2nan kera kaloba ye Mali kono, a ka gelén ninan ka ke min koi koro sisan. A kera kaloba ye ka da kun belebele saba kan, minnu kelen-kelen bee n'u taabolo don. Folo, a kera larabuw ni nansaraw ka demen wari miliyari caman soro kalo y'an ka jamana fe. O ye fen ye min bëna ninakili kura don an ka yiriwabaaraw sankorotali la. Filanan, a kera an bara diinaba fila ka sun daminedon kelenjogonyakaloye. Oye fen ye min ka kan k'anw silamew n'an kerecaw an'andiina-were-tigiw kanudon joggon na Ala jaati yere kanma. A sabanan, a kera kasara fana kalo ye min kera maa naani ka faatuli ni maa bisaba ni duuru banani sababu ye ka da sisikurun ka binni kan. Bamako "gariba" yere dakoro. Ayiwa, taabolo jumen dun be nin koba kelen-kelen na ? Olu file. Demen wari ye fen ye an ka jamana bilama te se ka taa min ko, i n'a fo a kununama tun te se ka taa a ko cogo min na. Nka, walasa sini a sorobaliya kana an dese ka ninakili, a kafisa an ka bidemen wariw don da fe min b'a to an be se ka "dijen" a kosi. Yeremahoronya y'o de fana ye. Ank'a dñ ko duguma bolo de be makari la sanga ni waati bee. Nka joggon-demen-bolo de joggon te. Sinwaw y'a fo ko : "Sanni i ka maa son jege la sanga ni waati bee, a dege jegemine na". Ni jege dibaga dun ko k'a t'i dege jegemine na, anw b'a fo k'a kafisa i k'a ka jege dilen do don jegemine kalanni da fe. N'o kera i be k'i yere ta ye, hali n'ale yere ka monni jo tiger. O don yere, e fana be se k'a ka bonya lasegin a ma.

Fen min ye sundondon fila donni ye joggon na, o b'a jira an na ko adamaden b'a ta la, awa Ala fana b'a ta

la. Ala dun m'an da doweré kanma, ale yere donnent ko, fo ben ni joggonfaamu ani joggonkanu. An bee ka ke kelen ye, batosiraw yeelen na. O doronpe de be se k'a to an be dije ke arijana taamaseere ye min sinsin-bere ye da joggonna ni joggonkanu ye. Benbaliya ni bolo-don-nyerebolo de be dije fitine bee baju la : joggonjanf ; joggonfaga ; soneni fuur...

An ka ben, an ka kisi b'o doron de la.

Fen min ye sisikurun binniko ye, aa, Ala ye masa ye de ! Maa 4 faatura min senfe, sisikurun-kono-maa 3 ani sojenikela gosi-ka-fagalen maa 1. Jøn de ko ko hakililatige be negesira kan ! Waati 12 joggon kono, funankenin kelen be saya ni balo ce negebalanwero. "Giri (donijasolan)" naani tun be kene kan. O giriw ro, furafeere baarada "PPM" ta tun ye maaw jøfa. Nka, u be nabaliya fisayara n'u naliye. Non te, fure tun be dan maa 3 ma, ka masoro "Abdulayi jara" tun te na k'udo ye. Negesira baarada yere, k'oka "giri" numan fana binna sisikurun fe.

O kanma, wele bilara "giri" koro ma walasa o kana negew were ka funankenin labo, bari-sa, ni "dumutulu" ban-na, gere be ke "munnitulu" la ! Nka o "giri" o fana ye maaw to dusukasi ka masoro, ale nalen i jola, a ye waati kuuru to ke tasumakami nini na. K'a ta waati 17 temennen ni sanga 20 joggon ye fo su kuntila janyalen. O bee ye funankenin soro negew ni joggon ce. A

be ke codo di, "satumase" jigikun te Ala la koyi. Nka min ye jooreko ye san o san, maa ba yirika de b'u sigiyorow mafalen-falen negesira kan, n'a forako halibi nin joggon dese b'o baarada kono, tijena, o ye hakiliwuliko ye de ! N'balimaw, an ka fuguri bo bin kan. An ka tijen fo joggon ye. An ka joggon naanidabila. Jamana ni jamanadenw ani jamana mogo-magone-baarada-baw kelen-kelen bee de labencogo numan be yere mahoronya sinsin de. U kelen-kelen bee k'u joyoro fa, ka se ka sini geleyaw latigecogo numan nesigibifeerebaw kono. Non te hun !...

Ante se ka nebila jemukan in kuncé n'an ma foli ni ni taanuni ke ka nesin fan-bee-musow ma, u ka donba kanmadijen kono. Odonba min bennet don san o san kalo 3n tile 8 ma, o ye taasidon y'u bolo furu kono ; don ladamudaw kono ; forobabaara keyorow la. Dijen mušow ni foli ka kan, olu minnu y'a don ko musoya te monye, nka musoninkolonya de ye monye.

Tumani Yalam Sidibe

Musoya te monye ye.

Ka se duguw ma

MOGO KO-DON BE, I KO-BEE-DON TE

Jekabaara kalanbagaw bee hakili laminnen don Ndayi Baba Jalo ka korofokan in na, ka masoro a y'an ka "jebila" caman dadon. Dijé in kono, maa si kodonbali te, o yere b'a seementiya ko maa si fana ko-beedon fana te. "Dobé sama don. Do fana

koni kelen te beleta. Maa kelenabila te se k'a yere bo nogo la. Soro yiriwasiraw be kalan nogonfe de. Dode ta be doweré ta dafa walasa ka kewale ke nafa senkorobere ye ! An ka ben ko la an ka duguw kono. An ka ben ko la an ka ciyakédaw n'an k'a duw kono. N'o

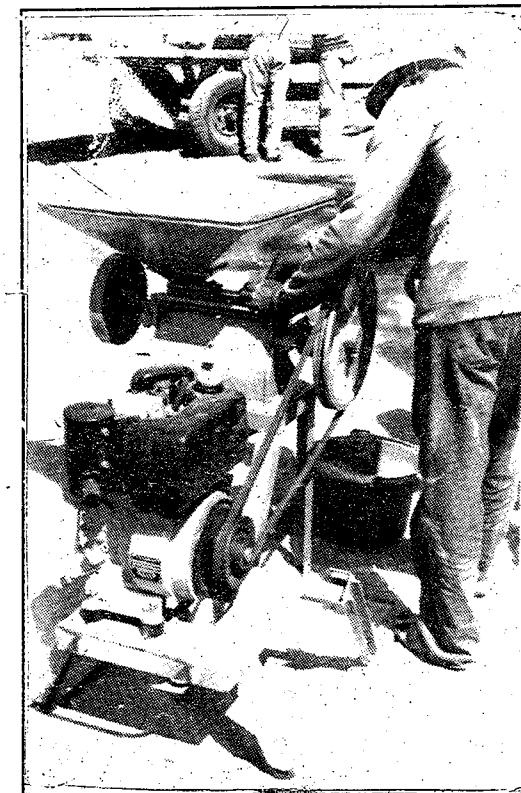
badenw, nin kun kelenpe in ko : "maa donna ni turunin kelen min ye, n'i y'o di, aa, i be ke donbaga lafili ye da" ! Nin tijé ninnu bee de kanma, an b'a nini jekabaara kalanbagaw bee fe an k'an jija walasa 1993 san in ka ke ben nasinsin san ye, n'a be yoro minnu na ; ani a lasabati san, a te yoro minnu na. Hadamadennin kelen te foyi ye "bo fuu-safuu ko". Jekulu de b'a ke fenba ye dafen were te se ka min nonabila ! O koro masurun be kene kan. An k'an miiri "kunu" Peresidan

Sigi-ka-fa nafa ka bon dugu ni dugudenw bee ma

b'a den don" Bamananw ko ten. O ro sa, fen kelen min laninen don an kelen-kelen bee fe, o de y'a ninini ye k'a don an ka dontaw b'an nafa fo ka se dan min na, ani an ka donbaliw ninisira soro cogo ye ka fara an ka donta kan. Nyere y'a minje jeli Kanja Kuyate la ko : "Fen bee n'a keyoro don. Kuma bee n'a foyoro fana don. N'i ye keleyorokuma fofurusiriyora la, i be tijeni ke". Mun de dun kanma an y'a naniya ka nin laadilikanw faw ye boko in kono ? O kun yoro man jan an na. Anw de ye ciklaw ye, anw de ye monnikelaw ni baganmaralaw ye. Anw de ye "baarakelew" ye, kuma lasurunya la. Okanma, an ka kan k'a to an hakili la ko dije in kono, bolon-

kera an be fere an "je" jugu ma, n'o te doweré ye soro lanagasaki ko ! Bamananw ko ko "ben ma fen min je, benbaliya t'o je". Ben-ko-la dun sinsinbere ye ko-to-nogontala ye. A ntuloman ye nogon-bonya ye. Fulaw b'a fo ko : "kunkolo fila be fen o fen na, o fen te balo. Kunkolo te fen o fen fana na, o fen te balo" ! An ka duguw kono an'an ka ciyakédaw la, an k'an jija ka son nogon yetijé kan. In'a fo Kitajeliw b'a fo cogo min na, maa-kelen-soro te jo ! Ni maa bee te se ka ke soro baga ye, maa kelen-kelen bee koni be se ka bo nogon nunma. O yere de tun y'an ka farafinna kono ko ye. O te yen bi, o yere de kanma an be ka nebo an ka koroßenw ko bi. Kun were te o la, n

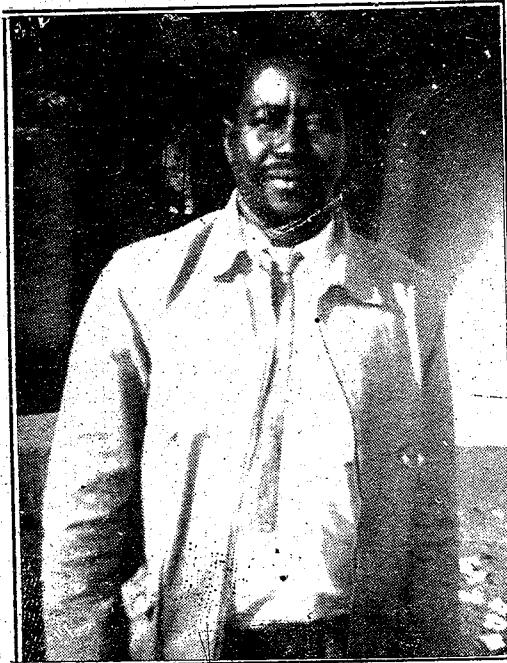
Ben de be dugu bila netaa sira kan.

Zenerali Musa Tarawelesanga "bi" maa nominen Musa Tarawele la banni. N'o kera, aw b'a don ko mogo de be mogo ke fen ye ! Aw n'a don fana ko diya were te dije balo la ben ni nogonfaamu ko !

Tumani Yalam Sidibe

MAKOCl KunnafonI

An ka MAKOCI maraw dɔn

Bla cikekafo kuntigi Amadu Teli

- Bla cikekafo sigira sen kan 1979 san, Okutoburukalo la. A bɛ Kucala cikemara fe.

Ani yɔrɔ minnu bɛ danbo :

- Kɔrn fe : Yangaso cikekafo, San MAKOCI cikemara la.

- Tilebin fe : Beleko cikekafo, Fana MAKOCI cikemara la.

- Kenekafe : Segu kafo

- Worodugu fe : NPesoba cikekafo, Kucala MAKOCI cikemara la.

Bla cikekafo sigikene mumie ye : kilometere 4926 ye.

Bila cikekafo baarakelaw tilancogo :

* Cikekafo kuntigi kelen (1)

* Kafoyiriwaton duuru (5) - minnu ye :

- Bangense - Kemeni - NPεcɔna - duguwɔɔlɔ ani namana.

* Cike laminibolo duuru, n'o ye :

- Bla Nala - Falo - Canabugu ani Tuna.

* Balikukalankuntigi sigiyɔrɔduuru (5)

* Cikelakɔliden sigiyɔrɔ tan ni saba (13)

* Bagandögɔtɔrɔ sigiyɔrɔ naani (4)

* Kafo lakanani kela kelen (1)

Bla cikekafo koladɔnni

* Kafo səbenjenabola kelen (1)
(sekereteri tekniki)

* Cikekow səgesegelikela fila (2)
(anketeri)

* Cike lamini ni kaforo yiriwaton musow
ka baaraw kuntigi kelen (1).

* Numuw karamɔgɔ kelen (1).

Duguyiriwaton biwolonwula ni duuru
(75) bɛ Bla cikekafo kɔnɔ ani dugu
bisaba ni seegin, minnu tɛ
duguyiriwaton ye.

Mɔgɔ hake minnu bɛ Bla cikekafo
kɔnɔ ye mɔgɔba bi kɔnɔntɔn ni naani
ani keme naani ni bi duuru ni saba (94
453) ye.

Siya minnu bɛ sɔrɔ bila cikekafo kɔnɔ

oye : bamananw, jɔnkaw, mijankaw,
kadɔw, bɔbɔ, ani bozow. U ka baara
kologirin ye : cike ni baganmara ye.

Sigidaw lakanani

Sigidaw lakanani sira fe, Bla cikekafo
ni dəmeni jekulu dɔ bɛ baarakɛ nɔgɔn
fe, n'oye (P.A.E.) ye. Obaara siratige
la, cikekafo ni dugu bisaba ni wɔɔrɔ
(36) bɛ baarakɛ nɔgɔn fe. Bla cikekafo
kɔnɔ, cikela ba wɔɔrɔ ani keme seegin
ani bi naani ni duuru (6845) de bɛ
yen.

O cikekafo tilalen bɛ nin cogo in na :

- kulu A = 2138
- kulu B = 3453
- kulu C = 1020
- kulu D = 134
- San duuru temenén baaraw kunna-
foni (koɔri)

San	Kene	Sɔrɔ (tɔn)	Taari kelen sɔrɔ
87/88	5548	6458	1164
88/89	7416	7345	1071
89/90	6197	6458	1042
90/91	7623	9440	1238
91/92	8659	10336	1212

Bla cikekafo baarakelaw

MAKOCl KunnafonI

N'an ye tari kelen soro laje, an b'a soro a ka dogo k'o sababu ke dugukolo seneta damatemen, ani nogow ni furajiw donta hake matarafabaliya ye.

San 1991/92 baara kelenw

	Kene naniyalen	Kene senelenw	Kene tilan %
Koori	6900	8659	125,49
Kaba	3100	3064	99
Sajo ni Keninge	22240	23828	107
Malo	220	226	103
Tiga	2730	2774	102
Sokiseman	8000	8866	111
Benen	100	56,5	56,5
Dajan	110	93	84
Sunbalaso	10	1,25	12,5
Bagan balo sene	830	699	84

Sanji hake naleriw kunnafonI san 1992/93

milimetere hake	Kalow						
	me	zuwen	zuluye	uti	setanburu	ckutoburu	mume
	27	142,6	187,5	138,4	120,6	-	615,1

N'i ye koɔsili ke, senefen ninnu caman na hake naniyalen latemena, i n'a fo n'i ye koɔri kene senelen ni naniyalen laje, i b'a soro kene damatemena, min be ke sababu ye ka tari kelen soro nagasi.

Senefen minnu senelen ma naniyalen bo, o sababuya be bo ja la, min benna o senefenw danwaati ma.

* Balikukalanko kunnafonI Bla cikekafo kono

Balikukan daminen Bla cikekafo kono kabini waati jan, n'o tun be tali ke sufekalan na. Nka kalanko yiriwara kabini MAKOCl ye kalansen telin sigi sen kan. O la, san fila temenen ninnu kalanko kunnafonI file :

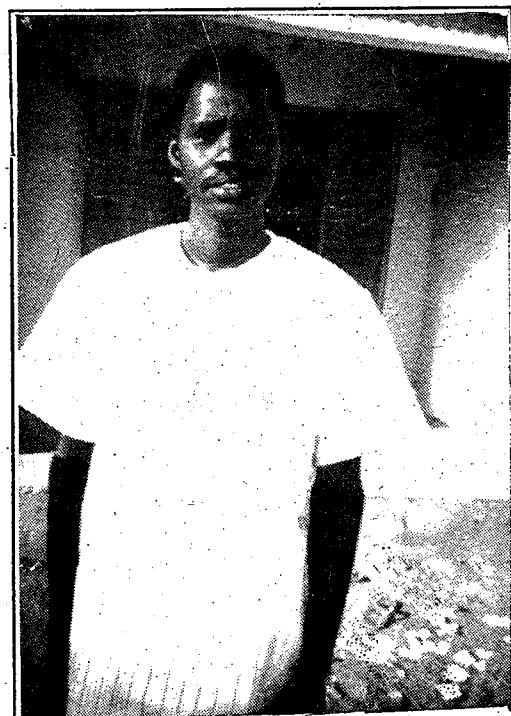
Kalanden kiimelen hake		Kalanden jolen hake	
1990/91	1991/92	1990/91	1991/92
811	706	436	246

N'i ye jaabi ninnu laje ka tali ke folo kalanden kiimelenw na san fila ni nogon ce, i b'a ye ko kiimelen hake jiginna. O cogo kelen na fana kalanden joolen hake fana dogoyara, k'o sabu ke : dugu caman ma kalan ke, wali kalanden caman ma soro dugu dow la.

Laadilikan:

An b'a jini Bla cikekafo cikeda kelen kelen na bee fe u k'u cesiri balikuka-lanko yiriwali fe, bawo kalanko in joyoro ka bon kosebe an ka soro yiriwali sira la.

- Bla cikekafo duguyiriwatonw ka baara dilima kelenw fo kana se 1991/1992 san ma.

Bla cikekafo kuntigi dankan Seki Umar Tijani Dukure

- basikili hake : 59

- koorisiriborew be duguyiriwaton minnu na, o ye 59 ye.

- minenmaraso (magasan)

bogosolama : 67

- faraso magasan : 16

- balikukanso bogolama : 55

- kalanso farasolama : 1.

MAKOCI Kunnafoni

- furakesu (hadamadenw ta) : 9
- jiginiso bogolama : 21
- pōnpe kōlōnw : 102
- no-gosi-masin (bañba) : 4
- misisogoyoro jōlen : 78
- furakesu (baganw ta) : 3
- Gafe marakesu : 15
- furakeliyoro jōlen : 3
- dugu kōnō mōnzōn kalannen
- nōgō funteni dingē : 1
- gakuru ḥana : 1843
- jiko jekulu sigilenw : 29
- pōnpe dilan numu kalannenw
- numu minnu bē ni pōnpe dilan minenw ye : 3

Bagan marako siratige la

Bagan marako siratige la, bagan dōgotōrō naani (4). Olu jōlen don ni baganw ka kēneyakow bēe lajelen ye, ani baganw nafasoro - sira caman werew, i n'a fo nōgō sōrōta, bagan balocogo numan.

Musow ka baarako nasiraw

Musow ka baarako siratige la, baara damadowkera Bla cikēkafo kōnō, i n'a fo gakuru ḥanaw, nakosene ani musow ka malosene.

* Cikela ka sōrō yiriwasira werew kōri ko fe

- Senekela bee ka kank'i nesin senefen werew seneni ma, minnu b'a ka sōrō yiriwa kōrisene ko fe : i n'a fo dajansene, bēne, sunbala, so, tigasene, baganbalo, nakosene, on'a nōgōnnaw.

Welekan ka nesin Bla cikēkafo mōgo bēe ma, ani senekela bēe.

Mali jamanaden bēe ka kan k'i cesiri baara ninnu ke ko numan na, min b'a to n'an ka sōrō bē se ka yiriwa.

Bla cikēkafo Kuntigi dankan

Cikelaw ka ko bē cogodi Benen jamana kōnō ?

An ka Kucala mara taama senfe, an garisēge donna dunanba do la min ye an balimake Imoru Karimu ye. Ale ye Benen jamana ka mōgo sugandilen ye ka na Mali kōnō (MAKOCI maraw kōnō) walasa ka faamuyali sōro dugukolonon kunbenbaara cogoyaw kan.

An ye nininkali danmadow las'a ma. A ka jaabiw file :

Nininkali folo : Yali i bē se k'i kā nali kun fo an ye Mali kōnō yan wa. Kerenkerennenya la, MAKOCI kōnō ?

Jaabi : Kabi "CFDT" ka waati la, Mali ye taabolo barikalenw sigi sen kan cikelaw labencogo la duguw kōnō. O bēe fana lawaleyara kōribaaara taabolo de fe. Kōri koloma tōni 300 000 de bē sōro sisan. A dun tun man ca hali doonin yanni san 20 temennen ce. O kōri sōro ka yiriwā nana ni cikelaw fana ka sōro layiriwali ye. Senekē masinw cayara awa baganko donna cikela fanba kūmma fana. Nka senekē masinw yiriwali ni baganmara donni barika la, o kēra sababu ye ka cikeforow ni bagandumuniorow lacaya. Bi bi in na dugukolo fanba kēra senekēyoro ye. Foromananw be ka dōgoya ka t'a fe. O wale o bangera ni dugukolo barika banni ye ani dugukolo tijenī fanga labanbanni ye fan bēe fe. O de y'a to MAKOCI nōmaaw ye feere nini min b'a to dugukolo tijē bē nōgōya, ani ka sene ke fana bēremada fe. O de kanma baara kēta caman sifileli bē sen kan sisan dugukolo tijē kēlecogo kan, i n'a fo :

- Dugukolonon kunbenbaara
- Sene ni cikēyoro lasabatifeere bōloda.
- Sigida ladamuni baarada.

Anw nakun y'o baara ketaw de lakodoni ye ani k'a don u minnu bē se k'an fana nafa (Benen jamana) dugukolo ni sigida lakanani siratige la.

Nininkali filanan : Yali walew kera Benen jamana kōnō dugukolonon kunbeni sira fe wa ?

Jaabi : Dugukolonon kunbenbaarako ye sisanko ye Benen. Awa a kerenkerennen don fana ka ben jama fan dōw ma. Benen jamana kōnō senekēyoko. Ko bē hake min na bi, o t'a to cikelaw ka dugukolo tijenī barika don. Barisa, senekē dugukolo hake ka ca halibi sene keyoro ma. Nka o n'a ta o ta, an ka jamana woroduguyanfan fe, cikelaw tōrōlen don yen k'a sababu ke dugukolonon ka gesleyaw ye. Oyoro mara

dōw dugukolo ye tintinmayorōw de ye. Dugukolonon kunbenbaaraw labanbanen don o maraw de kōnō. Kabakurusiraw ni ji-kunce-bulukulisiraw, b'o yorōw la. An hakili la, an bē na se ka dugukolo fan dōw lakisi o yorōw la ni nin baaraw lasabatili ye.

Baara dōw fana bolodara jamana kēnekayanfan n'a cēmance kōnō maraw dugukolow tijenēn labarikayali kanma. O baaraw sinsinnen don dugukolo nafadon senefenw cikeli de kan i n'a fo "puwadangoli" n'a nōgōnnaw. O baara tun kun ye kabasene layiriwali de ye. Nka o baara o waati kuntaala hake m'a to jaabi nafama ka sōro (san saba dōrōn 1989 san fo 1989 san).

Bi-bi in na an'b'a nini de ka dugukolo tijenī kunben ani ka baganmara lasabati.

Nininkali naanina : Cikelaw ka yiriwabolow bē hake jumen na bi, Benen jamana kōnō ?

Jaabi : Jamana bē fen min nini, o de ye ka cikelaw hakili dayelen ani k'u bolo don u yere togolakow la. O hukumu de kōnō, cikelaw ka jekulu caman sigira sen kan sira caman fe. Nka o jekuluw la, taabolo fila de ka walew kera nimisiwako ye folo : olu ye kōribaaara taabolo ani "marali ni jurudon" kesuw duguw ni maraw kōnō, cikelaw kanma. Kōribaaara taabolo kera sababu ye ka cikelaw lakafo yiriwajekuluw kōnō. Cikelakolidenw ka baara kēta fanba kēli latemenna o jekuluw ma.

Bi-bi in na, sifile jekulu sigilen bē sen kan cikelaw bolo, minnu ni senekēminen dilaw bē kow lateme u ni nōgōncasorō mōgōwē sen ma don a la, fo kāse kōri sannifeere n'a laseli ma dabalidaw la u yerew fe.

Fen min ye "marali ni jurudon" kesuw ye, o bē fo jamana maraw kōnō bi. Nka min lajininen don, o y'a seli yejamana yere dakun na. Kesuw ninnu labaarali koje bē b'a tondenw de bolo, n'o ye cikelaw ye. O baara kanma, asanbile zenerali ni baara kolosi jekulu ani jurudon jekulu sigilen don sen kan. Tondenw yere de b'u ka kesutigi sugandiani baarasira folen ninnu nōmogōw.

Nin jekulu fila ninnu kōf, jekulu caman were sigilen don sen kan Benen jamana kōnō cikelaw bolo. A jekulu bē n'a kuntilenna don.

Nininkali jaabibaa : Imor Karimu
Nininkali kebaa : Tumani Yala Sidibe

OHV numuw ka Ben-ka-se Ton

(Tige laban)

Ton ka nogonyeba

Laje senfe ton be se ka mogo ta walima k'i bila. Sorobé dantige a senfe a n'a dondaw.

Sariya talen be se ka yelema, a senfe.

Lajeba be ke san kono siñe fila ; nka u be se ka nogonye ni ko balalen nana.

- Nogonyeba be ke ni mogotemena tila kan.

- Nogonyeba be dogoda tile tan ni duuru (15) kono walasa ci kabes soró.

- Nogonyeba dogoda ko filanan, halinimogematila soró, nogonye be ke.

Biro be se ka yelema ton ka lajebaw senfe.

Ni tondenw benna yoro min ma nogonyeba be taa ke yen.

Ni ton kera bilafén ye juru min be ton na o be sara folo, ka musaka jatimine, ka nanfolo to jatimine k'o tila.

- Ni ben ma ke tilali la "tiribinali" b'a nenabo.

Ton nemogosow jorço

Ton nemogó ka kan ka ke mogó tilennen ye, ka ke baarakela ye ani mogó ladiri.

Ni ton nemogó min ye sariya tijé i be nangi, n'o m'a ne i be b'i

jorço la, wali k'i bo ton yere la. Ton biro be nogonye kalo o kalo siñe kelen, kalo tile 20.

Ni ko balalen nana, u be se ka nogonye ka kon don folen in ne. Biro mogow man kan ka salaya taama la.

Biro mogow ka kan ka hakilinan numan nini ton kono.

Tondenw mago be fen minnuna, n'uka nafab'ala, biro mogow ka kan k'olu nenabo.

Biro kono mogow

Peresidan : Kulunba Samake, Sido

Peresidandankan : Korocon Bagayoko, Noku

Wari sara la : Madu Jabate, Jena

Soroyiriwalijecogo : Modi Kamara, Faraba

San ni feere nemogó : Siyaka Fane, Kaba

Segesegelikela : Sumayila Kulubali, Kankole, Numori Kante, Dankasa, Jara Kulubali, Digan Segesegeli jekulu ka baara ye soró donta n'a botaw jatimineni ye. Ani biro kono mogow ni feerelike kulu mogow segesegeli. U b'u ka dannatige bo lajebaw senfe.

Feerelike jekulu ka baara ye fen sorotaw feereli ye.

Ton ka nanfoloko

Ton nadon wari, mogo kelen o kelen dorome baa kelen (1000).

Jekulu ka nanfolo sorosiraw

- Tondenw ka baara keminen

- Cikeminenw, nege ani jiri jurayali

- A be demen nini cakeda werew fe.

- An be soró jatamine san o san.

- Seben be dila soró jatamine li kanma.

Ton ka nanfolo dodaw

- Tondenw ka boli boli musakaw

- Wari kun nabuguni

- Kalan ani laje musakaw.

Ni bana gelén ye tonden min minne , walima a fa, walima a ba, walima a muso, walima a den, ka soró juru kejekelen t'i la, k'a ta ba duuru (d. 5000) ma ka jigin, o be jurudon i la kalo woço (6) kono.

Nafasoro siraw sigili sen kan.

Ton baarakelaw ka ladiyali wari kemé o kemé dorome tan tono sorolen na, o be d'u ma.

Ciden ka "pase" ka taa Bamako, o ye dorome kemé woço (600) ye.

Ben donni tondenw ni nogon ce

1°) Bakari Kumare Ceele

2°)- Nanankoro Jabate Jena

'OHVN' Kunnafoni

Peresidan ka baara

Peresidan ka baara ye bolonc
bilaliw ye sebenw na

- Taamabaga ani baaradaw ce
- Hakilinan juman ta ka jesin
tɔn ma
- Baara taabolo kɔlɔsili

Peresidan dankan ka baara

- Ni peresidan te yɔrɔ min na,
peresidan dankan be se k'a
jɔyɔrɔw fa, fo n'a kera warilaboli
ye banki la.

Warimarala ka baara

Warimarala ka baara ye wari la-
kanani, wari ladonni an'a laboli.
Ni wari be bo warimarala bolo fo
peresidan bolonc ka ye.

Sɔrɔ yiriwali

- Tɔndenw makɔnefɛnw ninika-
liw la
- Tɔndenw makɔnefɛnw sɔngɔ
ninini
- Tɔndenw ka makɔnefɛn
jatimineni k'a dɔn ni tɔnɔ b'ala
walima ni tɔnɔ t'a la.

Sannifeere

- Sanni ani feere, juru kani

Segesegelikelaw

Sannifeere Segesegeli,

- nanfolo dontaw n'a botaw
segesegeli ye.

Niton mago jɔra baara dɔ keli la,
jekulu be sigi sen kan walasa
k'o baara ke ka ne.

Tɔndenw togo n'u jamu

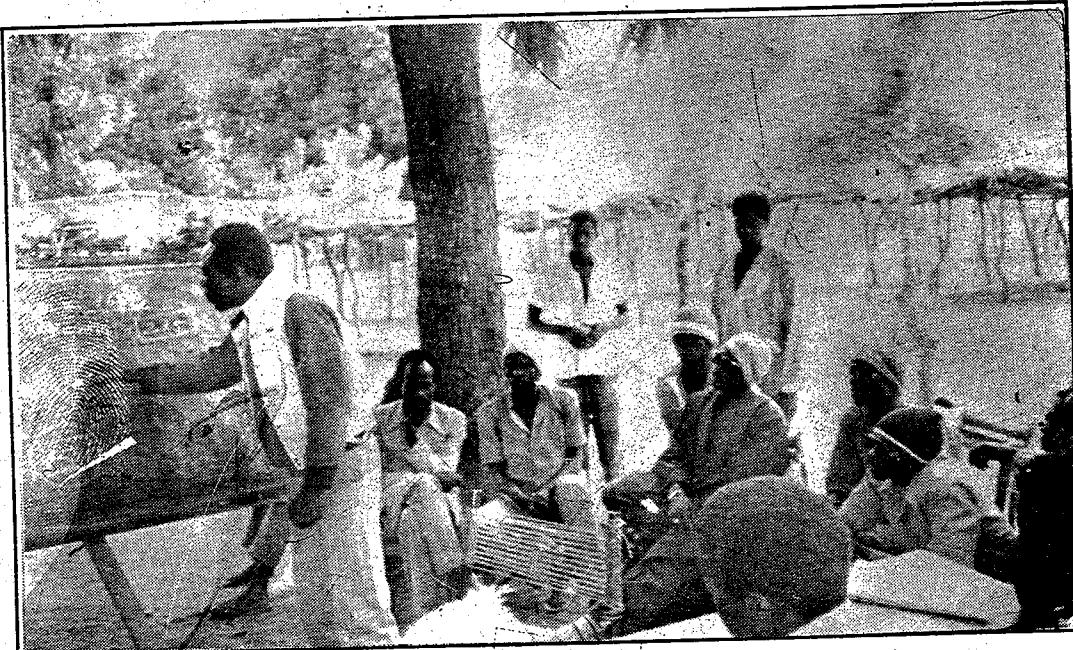
N°	Togo ni jamu	Duguw	Sekiteri
1	Madu Jabate	Jena	Guwani
2	Lasina Tarawele	Jena	Guwani
3	Bajan Tarawele	Jena	Guwani
4	Karimu Kulubali	Guwarni	Guwani
5	Karimu Kulubali	Kɔnji	Guwani
6	Salifu Sinayoko	Basha	Guwani
7	Cekɔrɔ Kulubali	Kɔnji	Guwani
8	Bakari Kumare	Ceele	Guwani
9	Daouda Kulubali	Ceele	Guwani
10	Gunkɔrɔ Dumuya	Kolenba	Guwani
11	Mamani Kamara	Ceele	Guwani
12	Kɔniba Kulubali	Kɔnji	Guwani
13	Shaka Kulubali	Kɔnji	Guwani
14	Kɔrosun Fane	Banakɔrɔ	Guwani
15	Dugu fana Kulubali	Kɔnji	Guwani
16	Yaya Jabate	jena	Guwani
17	Janankɔrɔ Jabate	jena	Guwani
19	Kuluba Samake	Sido	Welesebugu
19	Shaka Fane	Kaban	Welesebugu
20	Sumanila Kulubali	Kankole	Welesebugu
21	Jara Kulubali	Digan	Welesebugu
22	Shaka Sinayoko	Samanbele	Welesebugu
23	Amadu Bagayoko	Kaban	Welesebugu
24	Adama Sinayoko	Sananbele	Welesebugu
25	Meri Kulubali	Digan	Welesebugu
26	Burulai Sinayoko	Sananbele	Welesebugu
27	Bakari Samake	Falan	Welesebugu
28	Sibiri Samake	Seliban	Welesebugu
29	Modibo Kamara	Faraba	Dankasa
30	Siaka Jabate	Welesebugu	Welesebugu
31	Sibiri Kante	Feretumu	Dankasa
32	Burulai Dumiya	Sananba	Welesebugu

An k'an sebe don an barakanw ma !

Abdulayi Bari ka saya san yelema kanma, balikukalansoba (DNAFLA) ni baarakeda min sigikun ye hadamadenw ka kow koladonni ye (ISH), olu jera ka nogondan laben an barakanw kalanbagaw ni nogon ce. Nogondan in tun be hakiliya-gabu kuma de kan, ko : "kan si man fisa ni kan si ye ; kan si ce ma ni ni kan si ye. Kan ye baarakedende yemogob'a mako ne ni min ye".

"ODIK" ye min soro hakiliya-gabu kuma in kan o file :

- Kan si man fisa ni kan si ye : An be se ka kuma in jaabi ni "Lomonosowu" ka hakilinananta do ye. Lomonosowu tun ye irisi jamana dönnikelaba do ye. Tuma do kera, Irisiw tun jigitigera kosebe u ka kan na. U ko Lomonosowu ma ko nafaba te Irisikan na, k'o sababu ke a te se ka makoba ne i n'a fo Farrantsikan ni Lamerikenkan. Lomonosowu y'u jaabi ko : N'an te se ka ko do fo an ka kan na

An barakanw kalansow be ka caya ka t'a fo an ka duguw kono

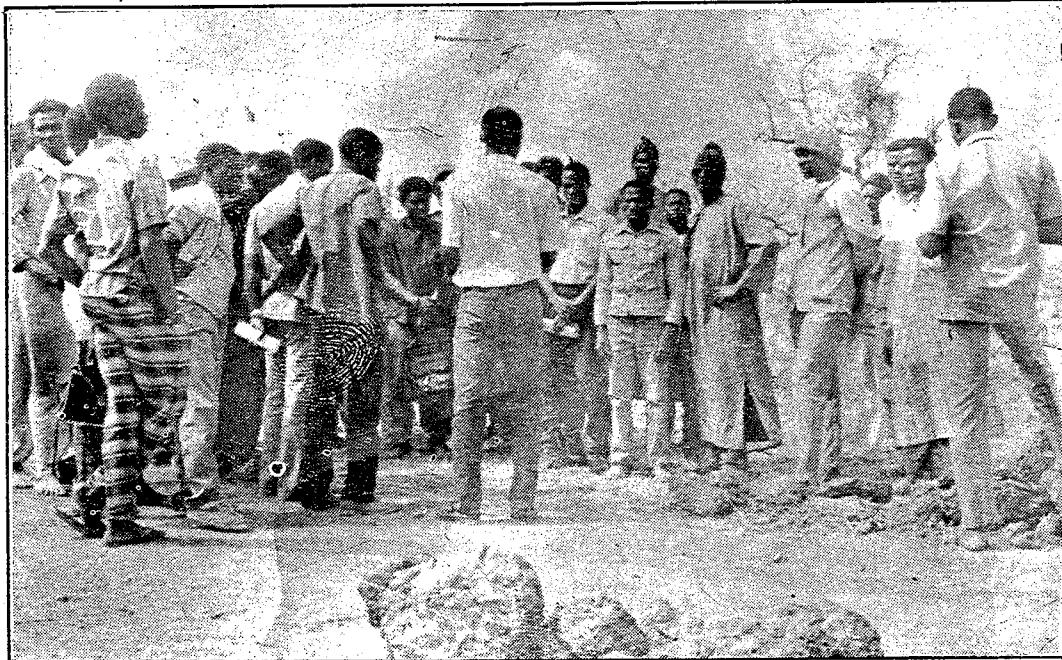
dijenatige nasira la, an ka kan ka jigi an yere la, ka d'a kan an ka kanw ma labaara. Barisa, sanni mogo ka jigi i binyoro la, i ka kan ka jigi i talonyoro la. Lomonosowu ka kuma kera sababu ye ka dusu don Irisiw la. U y'u cesiri kosebe u ka kan labaarali la. Ala y'u demen. An be yoro min na bi, baara keminen sit te yen Irisiw te se ka min dilan. Balikukalan ne maada be so min kono bi, Ala ni Irisiw ka demen don.

Abdulayi Bari fana ye Lomonosowu ka sira de tagama. A y'a cesiri kosebe an ka kanw

layiriwali la. Bi, an b'an ka haju caman ne Abdulayi Bari ka baara sababu la an ka baliku-kalansown'ankalakolisowkono.

- Kan si ce ma ni ni kan si ye : Tubabuw y'a fo ar ka maakorobaw ye k'an ka kanw be se ka fo doron de. Nka k'u te se ka seben. O ye kuma koto de ye, nka tine koro te. Kan ka ce ne be bo mogo kewale n'a ka dönniya de la. Marakala, n'i ye musow ka dökkili lamen furu ni bolokoli waati la, i b'a doñ ko kan ce ma ni ni kan ye. Bi an be kiisaw, ntaalenw, nsiirinw ni poyi seben marakakan na. An

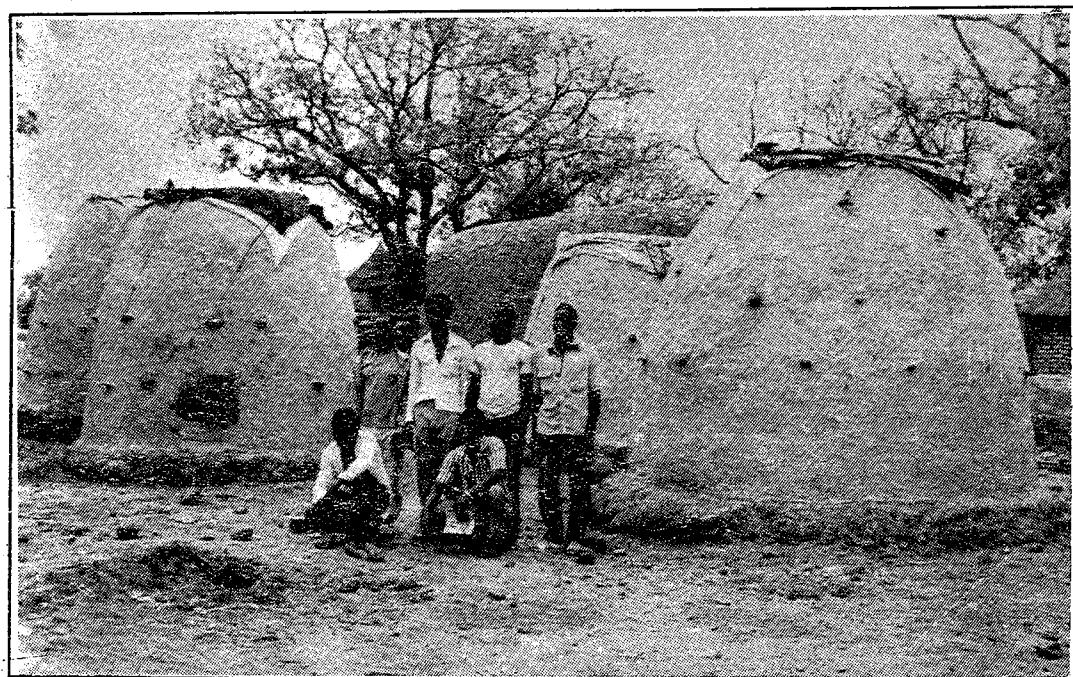
ODIKI kunnafoni

Kabini bi ma se, an ka duguw kunkan kumaw bë fo an ka kanw de la.

ye olu bëe ke kitabuw ye bi. An bë misali ta Makan Dancoko ka kitabu dilannen dō kan, n'an b'a f'a ma ko : "Marakala nsirinw", "kagorow buruju". "Alhaji Umaru ka kiisa", n'a nōgonnaw caman.

- Kan ye baaraketen de ye mogo b'a mako ne ni min ye : Kaarta ; Bakunu ; Kusata ani Soroma cikelaw n'a baganmaralaw bë dō dōn o la. Kabini u y'u wasa don balikukalan na, y'a dōn ko marakakan bë se ka mako ne. Balikukalandenw ye baaraketecogokura camandege. Kalandencamanyefuraketecogo dōn. Muso dōw fana lakahanna

An barakanw ye baarakalan lasinsin jamana fan bëe

muso lajigicogo ni denmisénw ladoncogo numan na. Muso dōw fana degenna safunedilan ni tubabugala doncogo la. Nin baara ninnu bëe tun bë ke ka koro, nka balikukalan kera sababu ye k'u sankorota. Cike sira

la, cikecogo kura jirala cikelaw la i n'a fo sumansi furaketecogo ni sumansi fura ye. Cikela dōw fana ye foro sumancogo dege. Forokene hake dōnni nafa kabon barisa a b'a to i k'a dōn nōgo hake min bë don foro kōnō ani nōsi hake min n'a ka kan fo ka se puduru hake donta ma ani san sōrō jatemineni.

Nin bëe b'a jira ko kan si man

fisa ni kan si ye ; kan si ce ma ni ni kan si ye. Kan ye baaraketen de ye. Mogo de bë se k'i ka kan labarikaya, k'a ke fēnba ye. Sali Ala Mahamadu !

Ka bë "ODIK" la
Nooro

Fasoden numan ka kene

Jøgondem - ce ni muso cësiraw - u kelen-kelen bëe joyoro du ka sinsinni na ani denw ladonni.

Ala ye du laben adamadenw ka kanuñogonya de kono. Denw y'o kanuñogonya de maben ye i'n'a fo jiriden ye jiri yere taamaseere ye cogo min na. O de kanma ben ni jøgon-faamu ani kotonogontala ka kan ka ke duw kono ani duw ni jøgon ce.

Kelennamogoya be se ka ke demenjøgonntanya sababu ye furujøgonw kan, waati gelenw kono. O yere de kanma ce joyoro du kono, o de b'a

Du danbe sinsinnen don furumuso de kan

Du ni dudenw

to an'a muso be dulon jøgon na. Ode b'a to fana muso be dulon a furuke komogo tow bee la, an ka farafinna taabolo kono. Farafinna, a te fo ko "ne" ka du, nka "anw" ka du. O ye laada girin ye jøgondem be min fegeya. Farafinna, furu ye kalikan de ye du fila ni jøgon ce, sigida fila ni jøgon ce. Furuke ni furumuso de y'o du "kelenya" bønanw ye. Ban-

sorfenw lakanani na.

Ce caman te son u musow ka ke baarakelaw ye furuso kofe (o ka ca duguba kono), ka da kun caman kan. O de kanma, musow fana ka kan k'a don ko a kera du kono baara ye wo, a kera baara were ye wo, baara ma bo baara la, yeredonbaga bolo. Muso joyoro ka bon hali furu ka jøtaa ni furuso ka here sabatili la.

Bangebaw wajibiyalen don k'u denw

Du-kono-denmisenninw ka here be bangebaaw ce ben de la.

gebaaw joyroba de be furu la barisa, a ka c'la, oludeb'udew ka furuko bee latige. O nafa ka bon kosebe furu lasinsinni na. Nka geleya yoro døw fana b'o la. A ka c'la, i b'a soro bangebaaw ye u ka soro fanba don u denw ka lakoliko da fe. U be sigi ka makononni ke olu ka senyerékoro waati la walasa olu k'u ninyor di u ka kalosara la. O be se ka na ni fadenya ye furujøgonw ce. O be se ka ke furu kono geleya do ye. Mali furusariya dun b'a perepere latige, ko furuso bonyali ye wajibi ye furugonnaw bee kan wajibi. O de kanma, hali n'a y'a soro ce de be sorfenw dantig furu kono, o sorfen koni ye furu - kono-fen de

ye bee ka kan min na. O de kanma, a ka kan furuke ni furumuso bee k'u joyoro fa

labalo ani k'u jogo numantigiya. U man kan cogo si la k'o denw ka here don bogø la wale were dafe.

Ka den jogo numantigiya, o koro de ye ko bangebaa ka kan ka taasira don den koro min be tali ke du ka danbe la, kumacogo ; adamadenya matarafacogo. O dun te masoro ben ko bangebaa fila ni jøgon ce. Walasa ka den jogo numantigiya, den ka kan ka kanu folo. Dumuni ni kanu bee joyoro ka bon den ka adamade nyia la.

Den jogo numanya ye bee de fana kunko ye. Dugu bee, sigida bee :benkew ; temenmusow ; balimakew ni balima-musow.

Den te maa kelen ta ye ; dugu bee de ta don.

Daneli Jalo
Jamana baarada mogø ce

Ka se duguw ma

Maden buruju

Nin y'an fa Maliki Keyita ka jaabiw sen filanan ye kaabako kan.

Kaaba blon nafa n'a joyoro dijne kono.

"Blon in kuma fobagaw ye Kela jeliw ye"

Fen min ye blonko in yere ye, fen were t'a la. A be joda min na Kaaba (aw kan t'o de ma wa ?). Ayiwa, a be joda min na yan, blon be min ne yan, hiyabuba don. Ni mogo were dun, fana bora kofe, hali n'i bora jamana jan kono, n'i nana k'a fo ko : n nalen be aw ka blon barika jini na, aw ka dugawu ke n ye, o tigi mana se anw ma, an b'an ka dugawu k'i ye. Nka i yere fana b'i jo. I be Ala tara (deli) blon da la. Haju min mana k'i la, i b'o fo blon da la sine saba. N'i y'o ke, a ka ca Ala fe, i b'o ke k'a da hami min kan, Ala b'o nogoya. O caman kera. Dow yere be segin kana a fo an ye ko "N bora aw fe yan, aw ye dugawu min ke'n ye, o dugawu jaabira". O mogo de ka ca.

Ayiwa, o tuma sa, blon koni be o cogo la.

Kaaba blon cili n'a kuma fobagaw
Ni blon be cila san-wolowula, an be kelakaw wele olu be n'a kuma fo. Ube na si k'a kuma fo. Olu be n'a tariku fo ka si. Kalew de fana be blon baara (kalew ye gurupuw de ye). Kale minnu be togo da an fe, olu de be na blon baara ke. U mogo saba, mogo naani - gurupu (kale) saba, gurupu naani ; olu de be ke nogon kan, ka na blon baara. U be su saba ke blon kunna, k'a baara. N'a cira, kelakaw bena a lamini k'u ka kuma fo. Ne yere fana be n ta fo.

Nininkali : E de be blon nemogoya la b ?

Maliki Keyita : Ne de be blon nemogoya la bi. Ne yere fana be n ka kuma fo, an be a labila mogow ye u b'a ta. u b'a tuba ta k'a sigi a kunna.

Blon tanaw

Nininkali : An y'a men ko ni blon in be ka ci, ko ni namogoden ye bogeo ta k'a fili a kan k'a t'o mine. O ye lawale la ko ye wa, walima o ye tine ye hali bi bi in na ?

Maliki Keyita : Halibio ye tine ye. Nk'a daminenka kabini lawale la. Ni mogo min, n'i y'a don k'i te halala ye,... A waati mana ke ka npogotigi minnu ka kelew to sanga la olu de b'a nro. Olu ni muso-

(tige laban)

korobaw. Musokorobaw b'olu dege, olu b'a nro. N'o npogotigi min kera k'a te halala ye, n'a y'a ka bogeo bari blon na, a ka bogeo be bin. N'a y'a soro npogotigi min fana garisegetigi don namogoden na, n'a y'a ka bogeo d'a ro, a t'a mine. Okoni be ke. Ce yere fana, n'i y'i ka bo bo, walima n'i y'i ka ci bo, n'i te yere wolo ye, n'o ma bo a (tuba) la, a te se ka ta. An b'a ke feere de la, ka tonbolomaw sugandi k'u bila walasa bee k'i baramogo halalantanga ko fo u ye, barisa bee b'i baramogo sugu don. Tonbolomaw fana b'u neno to o mogo suguw ka bow n'u ka ci la walasa k'u ta k'u bo tuba la.

Nininkali (Maliki denke la) : Ayiwa Keyitake, cekoroba kumana. N'i dun y'a men bi'ko Kangaba, blon in y'a fanba ye. Joyoro jumen be blon in na manden yan kabinilawale la fo ka se bi ma maninkaw yere ka donnogonna kono ?

Maliki denke : Ayiwa blonko in, cekoroba koni y'a fo ka dan yoro min na, ne tena se ka fen fo ka temen o kan.

Nininkali : Ni n ko donnogonna, in'a fo yoro caman be yen, olu mogow b'u waso u ka ladalayorow la, k'u danbe sinsin a kan. N'a dun fora yoro o yoro ko "kaaman" (Kaaba) blon, o ye maninkaw ka kunkorotafen ye. N kan b'o siratege de ma. Non te, gundolako were ma jini i fe

Maliki denke : Ayiwa hali an faw bee bangera ka blonko in to sen na. Blon nin ye fen min ye manden yan, mandenkaw ka kan ka waso a la. Barisa fenba don. Fen barikama don. Fen don fana min dilantuma ka jan. Blonko in be yoro min na bi, fen o fen ye san kembe wolowula ni ko ye, blon in b'o bo. Fen min b'o cogo la, an minnu ma san bi wooro soro folo, i y'a don an te se ka kunnafoni fo ka temen ninnu kan. N koni y'a don ko Kaaba blon in nogon fila te farafinna fan were si fe. A lelenpe don. An bee wolola ka soro kabananko don. Ko dawulama don. Mogow be a miiri k'a fo ko fen min fana don, ko joko don walima fen were, o te ! Fen barikama don. Jo te. Fen barikama don. A te son. A te ke foyi ye. Mogocaman fana be nkalontigie ko n'a be ci, ko kelakaw

bena ka kuma. K'a tufa be wuli a yere ma ka sigi a kunna. O te tine ye !

Nininkali : Mogow de b'a tufa ta k'a sigi a kunna ?

Maliki denke : Owon, mogow de b'a tufa ta k'a sigi a kunna. Fen koni don, do ka nogon ni do ye. in'a fo wolomaniko min fora (tanaw) n'o tigilamogo bolofen b'a la, a keru muso y'a nro o, n'o te halala ye ; walima ce bolofen b'a la n'o te halala ye, tine na a te son o ma. Okoni, a te dijne n'o ye. N'aw m'aw cogo don o la yere, a be ke in'a fo a ka mogo faga aw bolo. Ode bena n'a kerenerenni ye, ka mogow woloma. A koni b'o cogo de la. Ni joko don, sigi be ke ka kalan ke fen min kono, ka morikalan k'a kono, i y'a don o te ke joko koni na ! Ayiwa mogo sugu o sugu, o bee lajelen tariku de fana be fo a kono. Mogo sugu o sugu n'i ye farafin de ye. Kelakaw ka kuma don, mogo sugu o sugu, u b'o bee bokolo fo...

Nininkali : Yali n'o tariku be fo o, ni ne be kene kan, yali yamaruya be n bolo k'a fo : ne ye Sidibe ye, n b'a fe aw ka Sidibe tariku fo n ye wa ?

Maliki Denke : I b'i sigi de k'u lamen. Temen te ke dakun kan a ro. Dakun mana gun aw ka siya bolo la, e b'o don k'a soro i m'i yere kofo. I b'o men ka soro mogo ma fen fo i ye yere. Ne koni be min don a la, o y'o ye.

Nininkali kunceli blon kan : kunnafoni ne na. A be i komi n ye kuma dadon ni min ye. Fen o fen n'o be dijne kono, adamadenw de y'a sigi sen kan, walima a be adamadenw de kun kan. Ko si fana korenkan te. Ko o ko, n'i y'a ye adamadenw ka sigida la, i b'a soro fana joyoro b'a la o sigida la n'a te yen joyoro min lankolon be to. An nisondiyara n'aw ka kunnafoni ninnu ye. Ne be n madon tuguni cekoroba la sa, n'a y'a soro kunnafoni were to minnu be yen maninkaw kan, Kangaba kan, a k'o fo an ye. Barisa fen minnu keto file nin ye an fe, ninnu be ke sababuye ka Jekabaara kalanbaga mogo ba yirika kunnafoni, ka Kaabako cogoya tigitigie don.

Kolsili : Manden ni a sigibagaw kunnafoni bora Jekabaara boko temennenw kono. Aw be kunnafoni dafaw soro olu kono Kaaba blon kan. Kerenerennye la a kuma foba keli Kela jeliw ye.

Nininkali kebaa Tumani Yalam Sidibe